

KYRKKVARTEN

Hortlax församlings tidning Nr 1 2021

En Hortlaxbo på medeltida mässa

Tänk dig att du en tidig sommarmorgon år 1320 tillsammans med din far stiger ned i båten i Hortlax, vid denna tid en liten by nästan helt omfluten av vatten. Trollsländor surrar över Hortlaxviken, och några moln svävar över himlen österut. Du är förväntansfull, idag ska den nybyggda kyrkan i Långnäs invigas av själve ärkebiskop Olof från Uppsala. Vattnet vimlar av båtar från byarna kring fjärden.

Den nya timmerkyrkan lyser gul som färskt smör mot tallskogen och den söndertrampade lervällingen på marknadsplatsen. Du inser att långt ifrån alla kommer att rymmas där inne, men eftersom du och din far hör till en rik familj tränger ni er självsäkert in i det dunkla kyrkorummet. Sorlet på kyrkbacken är ett sammelsurium av svenska, finska och samiska. Denna kokande gryta av folkspråk kommer dock att sluta bubbla när det prästerliga latinet ljuder, ett språk som påminner dig om att "helig" betyder "avskild".

Så ringer den enkla kyrkklockan, och processionen av präster banar väg genom den svettiga folkskaran. Sist går ärkebiskopen, iklädd en rikt broderad mässthake som inte liknar något du sett tidigare. Prästerna stämmer upp i Kyrie, till en melodi som 700 år senare fortfarande ibland sjungs i kyrkorna kring fjärden. Värmen i den trånga kyrkan, det melodiska latinet, den söta doften av rökelse, de fladdrande ljusen på altaret... alla nya intryck flyter samman och för dig nästan in i sömnen. Plinget från små klockor för dig tillbaka till nuet precis i tid för att hinna

rikta blicken mot ärkebiskopens händer som höjer upp nattvardens välsignade bröd. Det sägs att det räcker med att endast se denna upphöjelse av brödet för att nås av läkedom och välsignelse. Den del av församlingen som rymms inne i kyrkan träder fram till korskranket och du får en bit av det välsignade brödet lagt på din tunga. Vinet, Kristi blod, är dock förbehållet prästerna.

” *Det sägs att det räcker med att endast se denna upphöjelse av brödet för att nås av läkedom och välsignelse.*

Efter mässan tågar prästerna ut, och det flerspråkiga sorlet på kyrkbacken tilltar igen. Du och din far antrar båten. Byarna runt fjärden må vara en avkrok – men till och med i denna nordliga avkrok finns nu en kyrka och en församling. En ny tidsålder har kommit till älvdalen. Trollsländorna surrar dock över viken precis som tidigare, ovetande om ärkebiskopar och broderade mässthakar.

Om du är mer nyfiken på medeltida gudstjänst kan du söka efter "Kyrie Orbis Factor" för att höra en melodi som sjungits i Sverige i tusen år, och fortfarande används i Svenska kyrkan. På Youtube finns även en rekonstruerad medeltida mässa från en liten landsortskyrka, kanske liknande vad de medeltida Hortlaxborna fick uppleva. Sök efter "Medeltidsmässan i Endre kyrka".

Text: Samuel Hellgren, Bergsviken

Foto: IKON/Svenska kyrkan

Kyrkan som en bild *av människan*

När du tänker på Hortlax kyrka vad tänker du då? Minnen från skolavslutningar, konserter, barndop eller begravningar? Dess varma gröna färg med målningarna i taket? Kyrkobyggnaden i Hortlax som står så ståtlig på kyrkmalmen.

När kyrkan byggdes så kan vi tänka att den var en bild av människan. Människan, katedralen, med sitt outgrundliga och dunkla inre, som lysas upp av Gudsljuset, fylldes av Guds ande som strömmade in genom de höga fönstren. Än idag står den kvar, kyrkan, och påminner oss om något annorlunda. Något annat än vår vardag.

Men kyrkan, trots sin skönhet, sin arkitektur, sin historia, är utan sin församling bara ett tomt skal. Den är fortfarande en påminnelse om Guds helighet, men det är de heliga människorna som gör kyrkan helig. Vi behöver kyrkan och dess kyrkorum, men vi behöver också se Gud i varandra. Att låta Guds kärlek strömma över och mellan oss.

Redan i kapprummet speglas den atmosfär som visar på hur vi ska bemöta och bli bemötta av varandra. Den öppenhet som möter oss i Hortlax kyrka med blicken rakt fram mot altaret med Kristuskrucifixet som står med armarna utbredda för att ta emot oss, precis som vi är. Och vi som kommer har i kraft av dopet rätt och skyldighet att följa honom. Vi är "ett utvalt släkte, kungar och präster, ett heligt folk, Guds eget folk (1 Pet 2:9). Församlingens uppgift är att sjunga till Guds ära, be, lyssna till evangeliet, dela nattvard. Men det är ju inte det enda som ryms i kyrkan. I över hund-

ra år har människor burit fram sina barn i dopet, konfirmander har konfirmerat, brudpar har vigts och människor har överlämnats tillbaka till Gud i begravningsgudstjänsten. Och ändå rymmer den så mycket mer. Stillhet och enskild bön, speciellt i dessa tider kan det vara skönt att komma in i kyrkan i tystnaden och bli stilla en stund och bara fyllas av vad Gud vill ge just då.

Andra gånger är det skönt att komma till kyrkan och fyllas av musiken och sången tillsammans med andra. Det är också en gåva från Gud. Vi människor söker oss till kyrkan med allt vi bär inom oss av "längtor" och sökande och, tänker jag mig, hoppas finna något av detta andra, det heliga.

I kyrkan ryms vi med allt som fyller oss av tro och tvivel och får vila i att kyrkan inte är åsiktsgemenskap utan en trosgemenskap. Så länge vi firar gudstjänster av olika slag, så länge sången till Guds ära ljuder och ordet predikas är vi också del av den himmelska och världsvida kyrkan. Vare sig vi är 8 personer i kyrkan (som i denna stund när detta skrivs) eller flera hundra så är vi del av samma gudstjänstgemenskap och de som gått före oss och som finns hemma hos Gud får vi tänka fyller ut vår altarring på andra sidan evigheten. När vi ser krucifixet på altaret med Jesus utsträckta armar får vi leva i löftet att han dog och uppstod för att muren mellan oss och Gud, mellan oss och andra människor skulle rivas och att vi därigenom helt gratis, av nåd, erbjuds att leva ett liv tillsammans med Gud här på jorden och ända in i evigheten. Allt du och jag behöver är att säga: ja, jag vill.

Anna Andersson, kyrkoherde

KYRKMINNEN från läsarna

En anhörig tyckte prästen talade för länge så när han bytte blad så sa min vän "Amen" högt och ljudligt och prästen kom av sig. Det tyckte jag var roligt.

Ingrid Hedenström, Hortlax

Under konfirmationstiden med både tjejer och killar, och prästen CO Degerman i Hortlax kyrka, bodde Gunnar tillsammans med sin kompis Eskil Risberg i en kyrkstuga. Vid ett tillfälle så gick de iväg till Jävreflickorna som bodde i bagarstugan. Den stod där det idag så kallade kommunhuset står efter Hortlaxvägen, bredvid Malmgården. Gunnar uttrycker det att "Hä va TrevLit".

Gunnar Risberg, 90 år, Hemmingsmark

Under en gudstjänst vi var på predikade Lars-Åke Andersson och han visualiserade med bilder, där han pratade om förhänget i templet. Mitt i predikan brast det tygstycke som bara hängde som illustration och det rasade. Predikan blev levande, det finns något äkta. Budskapet gick fram.

På samma sätt hände det i andra adventsgudstjänsten där Hanna Berglund pratade om att vi är utsända med budskapet att föra evangeliet vidare. Mitt i bönen rasade breven hon ställt upp som illustration. Det blev också talande att vi är utsända att sprida det glada budskapet.

Bengt Fritzh, Maj-Britt Fritzh-Lundgren, Blåsmark

Ett roligt minne från Hortlax kyrka var i somras när vi gifte oss!

Aron och Elin, Umeå

Det roligaste minnet var en musikalisk upplevelse när *Mysteriet* på Greveholm spelades som avslutande postludium vid en julbön i kyrkan. Det var glädje av ett igenkännande.

Amanda Berglund, Umeå

Jag var med i kyrkan som barn och då var det att sitta stilla och tyst. Det hade jag med mig många år senare när jag hade med mig mitt eget barnbarn till kyrkan. Han smet iväg upp till läktaren och jag vinkade tillbaka honom. Tog honom i armen och sa att han skulle sitta still och tyst, för det var så jag var lärd. När barnbarnet hämtades av sina föräldrar ställdes frågan: "Hur har du haft det idag, med farmor/mormor?" Han svarade: "Hon har nypt mig i armen!" Det var hans minne från kyrkbesöket.

Sonja Nilsson 92 år, Hemmingsmark

Ett underbart musikaliskt minne var när den salvadoranska folkmässan "Misa Popular" framfördes i kyrkan med flera körer tillsammans. Det utstrålades en sådan glädje och satte sprätt i benen.

Eva Öberg, Bergsviken

Illustrationer: Elin Åström

BIBELORD OM KYRKAN:

Herre, lär mig dina vägar, visa mig dina stigar.

Ps. 25:4

Känner du dig orolig eller ensam?

Det finns flera sätt att komma i kontakt med kyrkan, där finns alltid någon som lyssnar.

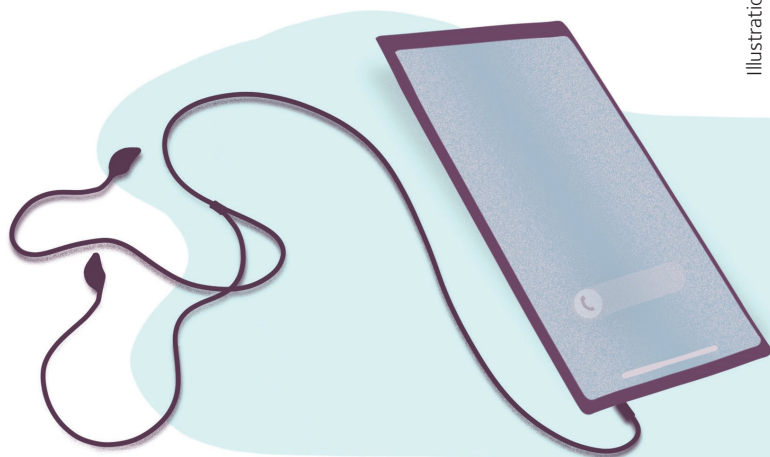
Dagtid:

Ingela Öberg, diakon, 0911-787 94
Anna Andersson, kyrkoherde, 0911-787 83
Församlingens expedition, 0911-787 80

Kvällar och nätter: Sjukhuskyrkans jourtelefon kan nås dygnet runt via 0740-37 64 21. Eller ring 112 och fråga efter Jourhavande präst, alla dagar kl. 21-06.

Du kan också skicka ett digitalt brev till Jourhavande präst när du vill. Brevlådan är alltid öppen. Genom Svenska kyrkans chatt når du Jourhavande präst måndag till torsdag kl. 20-24.

Digitalt brev och chatten hittar du på:
www.svenskakyrkan.se/jourhavandeprast

Illustrationer: Elin Åström

MISSA INTE...

Ingenting är sig likt.

När tidningen skickas in till tryck vet vi inte när restriktionerna lättar och vårterminens verksamhet kan starta upp igen.

Därför hänvisar vi den här gången till webben och månadsblad.

www.svenskakyrkan.se/hortlax

Se uppdaterat program för hela Piteå på www.svkyr.se/piteakommun.

ANSVARIG UTGIVARE

Anna Andersson, kyrkoherde

FORMGIVARE

Emma Dahlbäck, kommunikatör

HORTLAX FÖRSAMLING

Hortlaxvägen 30, 944 32 Hortlax

Växel: 0911-787 80

hortlax.forsamling@svenskakyrkan.se

Svenska kyrkan

HORTLAX FÖRSAMLING